

ac Kd
NACZELNE DOWODZTWO W.P. Warszawa, dn. 20 września 1919 r.

/ SZTAB GENERALNY / *R. 19*

Nr. 7664/B.W./II.

1576/19
192.
Seisła tajna

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Przesyła się przy niniejszem odpis raportu kpt. Biernackiego z Charkowa .Oddział II. Nacz. Dow. na służbie którego bawił kpt. Biernacki w Charkowie , uważa go za informatora wiarodownego.

Szef Sztabu w/z. H a l l e r pułk.m.p.

Szef Oddziału II

Z a z g o d n o ś ć :

Waldeski

Z a ł a c z n i k ó w : 10.-

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. *1516/19* dnia 22 / IX 1919 r.

załącz. Wydział

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

120

285

O D P I S .

1576 / 192

K.W.U.VII.
24/II lipca 1919 r.

DO

m.p. Charków.

Kierownika Wydziału VI

Sztabu Głównego Dowództwa Wojsk Polskich.

Nr. II.

R A P O R T .

Z ~~powodu~~ powodu braku łączności z wywiad. placówką kijowską skąd od dwóch miesięcy nie otrzymuję wiadomości i przewidując że ostatnio wysłany ~~przez~~ przezemnie kurjer może nie prędko dotrzeć, gdyż naszych kurjerów aresztowano, i los ich jest niewiadomy, melduję bezpośrednio co następuje:

24 czerwca został zajęty Charków przez Armię Dobrowolczą i od tegoż dnia począł się zapis do jej szeregów / w krótkim czasie ok. 30.000 armji / w tej liczbie i młodzieży polskiej ponieważ w Dobr. armji już sporo znajduje się polaków / oficerów i szeregowców / byłem zmuszony do ujawnienia się aby mieć możność swobody działania i zawczasu przeszkodzić znacznieszemu odpływowi elementu polskiego.

Z braku odpowiednich instrukcji i pełnomocnictw zmuszony byłem czasowo zorganizować jawną komendanturę, w której z zezwolenia władz rosyjskich i w porozumieniu się z miejscowym Konsulem Polskim p.W. Kwiatkowskim, rozpoczęto przedwstępna rejestrację wojskowych i poborowych. Zatem udałem się do Jekaterynodaru, sztabu generała Denikina, gdzie powinna byłaby się znajdować misja Polska i skąd już od imienia rotmistrza hr. Bem de Cosban otrzymane zostały przezemnie i przez konsula depesze, kopje których przedstawiam.

Osobiste porozumienie się z hr. Bem de Cosban rehabilitowało mnie ponieważ i na jego zlecenie przemianowano Komendanturę na Wydział Wojskowy Konsulatu Polskiego w Charkowie powierzwszy mi jego kierownictwo.

Zmuszony jestem zaznaczyć, że mianujący się przedstawicielem przy sztabie gen. Denikina Rotmistrz 4 Dywizji Polskiej

/ Dowództwa Wojsk Polskich na Wschodzie / hr. Bem de Cosbon nie może żadną ~~miarą~~ miarą odpowiadać tym wymaganiom, które egzystują obecnie i są konieczne. Niezbędnem jest jaknaj- szybsze przysłanie do sztabu Gen. Denikina, właściwie do rządu tymczasowego rosyjskiego / gdyż admirał Kołczak na- znaczył Denikina swoim pomocnikiem dla rządzenia wszystkimi obszarami Rosji, zajętej przez jego wojska i zarazem głównie dowodzącym siłami zbrojnymi południa Rosji/, misji polskiej nie tylko wojskowej, lecz i dyplomatycznej, prawomocnej, z szerokimi pełnomocnictwami, dobrze uposażonej, mogącej dyspo- nować większymi środkami, składającej się z ludzi poważnych znających doskonale język rosyjski i stosunki miejscowe / nie Galicjan i Poznańczyków/ dla traktowania wszelkich spraw eko- nomicznych i politycznych. Brak obecny takiego przedstawiciel- stwa daje się ogromnie odczuwać; cierpi na tem ogromnie spra- wa Polska ogólna i nasi rodacy tutaj szczególnie.

Anglicy i Amerykanie dobrze rozumiejąc stan rzeczy, ubie- gają się wzajemnie aby nawiązać jaknajściślejsze stosunki han- dlowe, dla tego też misje ich są odpowiednio zorganizowane, zatem Włosi, Grecy i Turcy zaczęli prowadzić handel z Rosją w szerszym zakresie i to przeważnie zamienny.

Rosja posiada jeszcze dużo surówki, którą moglibyśmy też wykorzystać drogą morską przez Gdańsk, kierując wzamian na- sze wyroby gotowe/ naczynia emaljowane i inne/.

Drugą kwestją najpoważniejszego państwowego znaczenia uwa- żam sprawę reewakuacji Polaków do kraju, dla czego niezbędnem ~~jest~~ jest przekazanie środków pieniężnych i ustalenie przez antantę pewnego i stałego przewozu wygnańców a Działające kon- sulaty polskie przy odpowiednich środkach mogą należycie załat- wić reewakuacją, ale przy odpowiednim poparciu rządu angielskie- go / dla ułatwienia przejazdu przez państwa centralne i za- chodnie, lub morzem przez Gdańsk./ Obawy o przedostanie się do kraju / z transportami/ elementów szkodliwych być nie powin- no, zważywszy na przeprowadzoną ścisłą kontrolę ze strony władz rosyjskich jako też ze strony Konsulatów naszych i KUN.

Stosunek obecny dowództwa dobrowolczego i władz rosyjskich wogóle do nas można liczyć za zupełnie dodatni i żadnych zarzutów w tym względzie czynić nie można. Nastrój młodzieży naszej jest jaknajlepszy, rwie się do szeregów ojczystych, większość żąda formowania już na miejscu oddziałów, a wiele już wstąpiło do armji dobrowolczej, skąd staram się ich wycofać .

Dla przeprowadzenia rejestracji w okolicznych miastach, zmuszony jestem delegować kilku oficerów do Jekaterynosławia, Pawłogradu, Biełgorodu i pozostałych miejscowości z większą ilością polaków.

Rezultaty rejestracji w Charkowie przy niniejszem załączam przedstawiając jednocześnie kopje moich raportów do misji polskiej

Szczegóły miał zameldować porucznik Szymanowski - Szrot, o ile przedostanie się do Kijowa i dalej; na dzielnego oficera tego pozwalam sobie wskazać jako zewszech stron zasługującego wyróżnienia i nagrody.

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

125

Зат. 1.

Телеграмма 1516/2 Копия

Сообщаю Вам для сведения Главно-командующий генерал Деникин просит не препятствовать выводу из района вооруженных сил Юга России восставшим ибн жесичев польской национальности ур. жесичев Западн. Ташки. Ротмистр Бел. Ташки. 6-ноя. 1919г.

Телеграмма

Согласно предъявленным требованиям просит считать командира Тернаука В. и помощника по военным делам ввиду лишения командирской должности всех зарегистрованных командиров считать зарегистрованными в консульств. в ташки. Ротмистр Бел. Ковал

Ташки. 6-ноя. 1919г.

Телеграмма

В дополнении телеграммы 599 сообщившая мне надежна офицера как командира в помощника Вам подполковника регистрации подполковника и подполковника поименованных в надежде выдать отставку ввиду распоряжений польского правительства и отправления их на службу в Польшу ташки. Ташки. 30-ноя. 1919г.

Телеграмма. Копия

Степановича 01669, 62, 26, 1135 Воен Казнов
Норвежскому конюху Сундвалу 44 ноября на-
завтрашнему Казновскому гарнизону. Копия моего
письма к директору норвежского консульства
Копенгагену Берману конюху. Распространяется
норвежскому командованию в Копенгагене по
инструкции на имя России уведомить
всех командиров норвежских частей
преграждать путь. Распространяется
самым норвежским командиром передан
оному консулу конюху. Согласно конюху
заказу от 15 ноября в Казновском
оном великом командиром конюху
лично инвентаризован. Копия

Представитель норвежского командования

Ротмистр Белде Казнов

Норв. 29.11.1919

125 A

Załącznik Nr.3.
do raportu Nr.II.

O d p i s .

1516/52

Rezultaty rejestracji za przeciąg 5 dni:

Ogółem oficerów:	/	Piechoty	Kawalerji	Artylerji	Inżyn.	Topogr.	jun kr.
158		62	14	15	12		1
Marynar.		Etapow.	Urzędni.	Doktorów	Aptekarzy /		
1		1	18	28	6		
Podoficerów		Szeregowców	Poborowych	Ochotników			
406		1042	1116	97.			

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

126

Лит. 2.

1516/52

Телеграмма России

Три швырки напечатаны на воюю
видать можно присылаю их речей гуд
визу ровану точка. штамп абелем на
калечный срей врененто переграде
но точка № 652. Войшувитъ де Козбан.
Новур. 12-июн. 1919г.

127

292

Лист 4

Копия

1516/92

Военная

Екатеринодар Польской армии
при штабе Главнокомандующего.

Докладываю с всеподданного и
вступая в исполнение обязанностей
полковника командира города Карб-
кова. Трону расформирования директив
на ближайшее время.

Приписанный к Генштабу Кай-
тан Тернаукий

128

293

Kopja .

DO NACZELNIKA POLSKIEJ MISJI WOJSKOWEJ PRZY SZTABIE
GŁÓWNEGO DOWÓDZTWA ARMII OCHOTNICZEJ GENERAŁA DENIKINA.

R a p o r t .

W uzupełnieniu depechy mojej z dn. 17-go b. m. st. st.,
kopję której załączam, melduję iż wskutek zajęcia m. Char-
kowa przez Armię ochotniczą i w braku dyrektyw od K. W. z
Kijowa, z powodu sytuacji ogólnej zmuszony byłem ujawnić
się i objąć oficjalne stanowisko Komendanta Polskiego
na m. Charków z dniem 1-go Lipca /18-go czerwca/ r. b. Po-
wołując się na powyższe proszę o przysłanie mi zaświade-
czenia mojego stanowiska i rangi, ponieważ w braku papie-
rów od Głównego Dowództwa Wojsk Polskich w Warszawie
korzystam z czasowego zaświadczenia miejscowego Polskiego
Konsulatu.

Komunikuję, że od czasu otrzymania od Polskiej Mi-
sji Wojskowej bliższych dyrektyw stosownie do przedsta-
wionego w załączeniu kwestjonariusza przeprowadzam wstęp-
ną rejestrację p. p. oficerów, lekarzy, urzędników wojsko-
wych, żołnierzy, kolejarzy, telegrafistów i wolontariuszy
liczba których wzrasta codziennie.

Przydzielony do sztabu Głównego Dowództwa Wojsk Pol-
skich

Kapitan / podpis /

Charków 4/VII 1919 r.

/ załączników 3./

Ват. 6.

Заведующий модели-
сащей 1го Артиллерийского
Корпуса, 24 Июня 1919г.

№ 1047

г. Карпов

№ 11

1516/92 Копия.

Тольскому коменданту
гор. Карпову.

Сообщаю, что Карпов-
скому Инженерному Военному
Начальнику иному судам по рас-
поряжению с развешением
о том, что Тольские Гражи-

дане мобилизации не подлежат. Взя-
ты на учет будущей службы с учетом по предста-
влению уполномоченных о приеме их на учет по
вверенному Вам управлению

Толковских (подпись)

Обер-офицер для поручений

Т. Гайворонский (подпись)

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

130
295

Кат. 7

Копия одобренного

Взвешение

1516/92

Карстовский уездный военный наместник одоб-
 вляет, что на основании циркулярного распо-
 ряжения начальника штаба сибирских войск
 частей штаба Амурского Штаба воен-
 ного управления от 10 марта 1919 г. № 3766
 полки призывающие полевую войдасейвен-
 ность призываются распределены преджа-
 вить полевой командования при на-
 кономандуации, полки же, призывающие
 русскую войдасейвенность призываются на
 общих основаниях. На основании вышеуказан-
 ных всем известным градиванам входить
 на учет в управление военного наместника

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

PILSUDSKI
 INSTITUTE
 ARCHIVES
 New York

131
 296

звонился в управление для сведения с уполномоченным,
представив удостоверение о принятии
на учет у почтового посылочного деп.
Карпов.

Вр. И. В. Карповского уполномоченного
Начальника посылочного деп.

И. Карповский
Надворный советник России

Konsul Polski
w Charkowie

ODPIS.

1516/92

Томское консульство
в Харьковѣ.
№ 49.

Charków , dn.29 czerwca 1919 r.

Томское консульство
в Харьковѣ настоящим
удостоверяет, что при
отъезде из Харькова офи-
цер Бывшей Армии
русской, Польского Главна-
го Командования, сдвигав-
но савсем Консулу, что
в сурьих отноше-
ниях до военных дел
характера, надлежит
обращаться к Кат. Бер-
нацкому Команданту на
г. Харьковѣ от Глав. Польск-
ого Командования, при-
двигая по Польским
военным делам.

Konsulat Polski w Charkowie ni-
niejszym stwierdza, że w chwili o-
puszczenia Charkowa przez oficera bę-
dącego z ramienia Komendy Głównej Pol-
skiej na miejscowym terenie, zadekla-
rował on urzędowo Konsulowi, że w po-
trzebie załatwienia jakichśbądź
spraw wojskowych Polskich należy się
zwracać do kap. Biernackiego, jako
tymczasowego Komendanta na m. Charków
z polecenia Komendy Głównej Polskiej
do czasu przybycia innego oficera w
charakterze Komendanta stałego.

KONSUL POLSKI

Włodzimierz Kwiatkowski

Za sekretarza konsulatu

/podpis/.

Польский Консул
Владимир Квятковский
За секретаря консуль-
ства (подпись).

132

298

I N S T R U K C J A   D L A   K U R J E R A .

1. Zjawić się w Rostowie do Wydziału Wojskowego przy Konsulacie.
2. Prosić tamże o natychmiastowe wysłanie mego raportu do Polskiej Misji w Konstantynopolu o ile takowej niema przy Gen. Denikinie.
3. Ustnie poinformować kurjera o tem co się robi w Charkowie dla poinformowania misji:

a/ Komendant Polski zażądał od Naczelnika Garnizonu Ogłoszenia o tem że obywatele polscy, jak również byli wojskowi - rosyjskiej mobilizacji nie podlegają, a wojskowi zarejestrowani przez Naczelnika Wojskowego wskutek nieporozumienia mają być wykreśleni z listy rejestracyjnej po przedstawieniu dowodów polskości od konsulatu polskiego.

b/ żądanie Komendanta Polskiego o tem że oficerowie, lekarze i urzędnicy wojskowi polacy nie są obowiązani składać broń / szable rewolwery i karabiny syst. nierosyjskiego/ do Komendantury Rosyjskiej - zostało uwzględnione.

c/ o wypadkach aresztów wojskowych polaków ma być powiadamiany Komendant Polski dla możliwości interwencji.

d/ Komendant Polski prosił Nacz. I korp. Arm. Ochotn. o wydanie rozporządzeń do Naczelników Wojskowych powiatowych gub. Charkowskiej o rejestracji osobnej wojskowych polaków i obywateli w wieku poborowym z zawiadomieniem o rezultacie Kom. Charkowskiej.

e/ Kurjerowi, który ma być wysłany do misji powiedzieć aby poufnie zameldował Naczelnikowi Misji Polskiej ~~z~~ zdanie Kap. Bierackiego, iż wskutek trudności transportowych żołnierzy Polskich morzem do kraju i wskutek szybkiej likwidacji bolszewizmu na terytorjum Ukrainy jak również ze względów taktycznych, pożądanem jest formowanie oddziałów - eszelonów polskich na miejscu dla wysłania ich via Kijów. Ilość wojskowych polaków rejestracji przeprowadzonej przez bolszewików wynosiła : 120, ^{Oficerów} żołnierzy 4000. Obecnie Oficerów 85, żołnierzy 3000. Dokumenta rejestracyjne bolszewików posiada Kom. Polska.

Za zgodność odpisu:

